

ANKA SIMIĆ-BULAT
(1899—1987)

S spoštovanjem se spominjamo končanega življenja in dela hrvaške umetnostne zgodovinarke Anke Simić-Bulat. Njeno življenje je bilo povezano s slovenskimi muzealci in umetnostnimi zgodovinarji sedanje starejše in srednje generacije, a njeno delo ostaja trajna oporoka vsem. Umrla je 16. januarja 1987 v Zagrebu. Pokopali so jo v Splitu v družinsko grobnico. Ob slovesu v Zagrebu sta njeno delo in osebnost orisala njena mnogo mlajša kolega Vinko Zlamalik in Tonko Maroević. Imenovala sta jo elegantno in uglašeno ženo, damo, dobrega duha v stroki, ki je bila v čast hrvaški umetnostni zgodovini, tetko Anko in spoštovano kolegico.

Anka Simić-Bulat se je rodila 3. avgusta 1899 v Splitu Danici in odvetniku dr. Gaju Bulatu. Njen prastric, tudi Gajo, odvetnik, je bil znani politik, vodja Narodne stranke in prvi hrvaški župan v Splitu. Bojeval se je za uveljavitev hrvaščine v šolah in na dalmatinskih sodiščih. Prababica Giovanna della Corte je izvirala iz ugledne beneške plemiške družine. Stara miniaturna priča, da ji je bila Anka Bulat nenavadno podobna. Nekoč sem jo spraševala o plemiških stopnjah in kaj so bile donne, saj poznamo iz zgodovine med njimi odločne, a značajsko ne vedno najbolj prikupne plemkinje. Bulatova je pojasnila, da so med visokim plemstvom najbolj spoštovane, a redke imenovali donne. Brez oholosti, vendar ne brez ponosa je omenila: »Moja prababica je bila donna.« Anka Bulat je bila plemenita dama v dvojnem pomenu besede — po rodovnem izviru in človeških krepostih. Narava ji je dodelila postavnost, klasično lep obraz, temne, bistre in dobrohotne oči. Z vzgojo, vplivom domačega okolja in intelektualne družbe je pridobila uglašenost za vse življenje. Ohranila jo je tudi v časih in dneh, ko ji je bilo to prej v škodo kot korist.

Leta 1919 je maturirala na klasični gimnaziji v Splitu. Za takratni čas je bila to še posebnost, saj so redka dekleta končala šolanje na navadnih gimnazijah, a še mnogo bolj redka šolo s starogrško in latinsko izobrazbo. Po prvi vojni se je poročila s polkovnikom Petrom

Simićem, ki je služboval v Dubrovniku in Beogradu. Na opombo, da so se ju spominjali kot dveh prikupnih mladih ljudi, je melanholično in ljubeznivo odgovorila: »Da, bila sva lep par.« — Ob začetku vojne se je 1941 vrnila v Split, ko pa je bila družinska hiša zbombardirana, je 1944 odšla v Zagreb. Leta 1945 se je zaposlila v Arheološkem muzeju kot knjižničarka, kamor so prihajali po knjige in nasvete študentje arheologije in umetnostne zgodovine. Kot vdova je hodila v službo, skrbela za sina in študirala umetnostno zgodovino. Študij je končala 1951 z dvainpetdesetimi leti in postala 1952 kustos za slikarstvo in kiparstvo v Muzeju za umjetnost i obrt.

Raziskovati je začela slikarstvo 19. stoletja na Hrvaškem, portretno miniaturu iz muzejskega fonda in drugih nahajališč na Hrvaškem. Po letu dni dela v muzeju je 1953 že postavila prvo samostojno razstavo *Miniatura na Hrvaškem od XVI. do XIX. stoletja*. Leta 1954 je razstavo postavila v Narodnem muzeju v Ljubljani in od takrat dalje strokovni stiki s Slovenci in izmenjalne razstave med Muzejem za umjetnost i obrt in Narodnim muzejem niso bile pretrgane. Ta razstava je bila spodbuda za začetek raziskav miniatur pri nas.

S temo *Slikar Vjekoslav Karas* je 1957 promovirala na zagrebški univerzi, 1958 je izdala monografijo o tem slikarju, 1971 pa je postavila razstavo v Karlovcu.

Stiki z Bulatovo, ravnateljico Zdenko Munk in mlajšimi zagrebškimi kolegi so bili še bolj utrjeni, ko so 1962 odprli vzorno in na novo preurejeni Muzej za umjetnost i obrt, kamor smo se hodili učiti in občudovati kvalitetne umetnoobrtne predmete od srednjega veka do današnjih dni. Razstavljeni so bili po modernih muzeoloških načelih, menda prvič uveljavljenih na jugoslovanskih tleh. Del zaslug za ureditev tega muzeja ima tudi Anka Bulat, ki je bila ob iskrivi in temperamentni Zdenki Munk mirni in idej polni nasprotni pol.

Z zagrebškimi muzejskimi kolegi je sodelovala pri velikih razstavah, kot so bile *Slikarstvo XIX stoljeća u Hrvatskoj* (1961), *Minijatura u Jugoslaviji* (1964), *Skulptura iz fundusa XIV—XX stoljeća* (1969/70) in pri organizaciji in obdelavi gradiva za razstavo jugoslovanske umetnosti v Parizu (1971). Napisala je spremno besedilo za vložek h katalogu razstave Mihaela Stroja, ki je bila prenesena iz Narodne galerije v Ljubljani (1971), in poskrbela za njeno postavitev v Zagrebu. Po otvoritvi razstave je hudomušno pripomnila: »In vendar sem Strojeva prva *hanuma*« (žena). Vrsto let pred to razstavo je na Hrvaškem zbirala Strojeva dela. Zbrala je veliko število do takrat neznanih in nikoli objavljenih Strojevih del, jih kataloško zgledno obdelala in kot prava umetnostna zgodovinarica upoštevala arhivske vire, ki jih je odkrila s svojo vztrajnostjo in natančnostjo. Osvetlila je slikarjevo življenje in poudarila pomen za hrvaško umetnost prve polovice 19. stoletja, kar pa je v veliki meri uporabno tudi za oceno slikarstva prve polovice 19. stoletja na Slovenskem. Vso vednost je strnila v monografiji *Mihael Stroj u Hrvatskoj*, ki je izšla 1967 v Zagrebu. Imela je prav. Bila je Strojeva prva *hanuma* in zgled Slovincem za pisanje monografij.

Ob raziskovanju slikarja Mihaela Stroja in drugih slovenskih slikarjev — Jožefa Tominca, Matija Brodnika in pri nas nekaj časa živečega Ludvika (Ljudevita) Cetinovića — je dostikrat prihajala v Slovenijo in v Narodno galerijo, kjer je mirno in vztrajno pregledovala našo literaturo

in dokumentacijo. Z izostrenim očesom za opredeljevanje potretov na slikah in miniataturah, ki jih je raziskovala vse življenje, je sem in tja šaljivo komentirala: »Ta pa je bil fičfirič.«

Izsledki o slovenskih umetnikih in druge teme je objavljala v raznih časopisih in časnikih, kot so *Peristil*, *Čovjek i prostor*, *Zbornik iz starog i novog Zagreba*, itn.

S samostojnimi članki ali v sodelovanju z drugimi kolegi Muzeja za umjetnost i obrt je prispevala k raziskavam ali predstavitvam del Emanuela Vidovića (1956), kitajske umetne obrti (1956), Ignjata Joba (1957), šestdeset let slikarstva in kiparstva na Hrvaškem (1961), avtomatofoni in glasbeni avtomati (1963), knjižne miniature iz zakladnice zagrebške katedrale (1971). Pisala je recenzije o knjigah in razstavah. Predavala je v Muzeju za umjetnost i obrt, na ljudski univerzi, za hrvaško umetnostnozgodovinsko društvo, v seminarju za umetnostno zgodovino zagrebške univerze, v Zgodovinskem muzeju v Zagrebu (Povijesni muzej Hrvatske), na simpoziju v Celju in ob raznih priložnostih v Karlovcu. Pisala je besedila za kratkometražne filme (miniature na Hrvaškem, likovno življenje na Hrvaškem) in za radijske oddaje. Kot ukrojena je bila za oddajo »S pahljačo skozi stoletja« (1959), ko je razlagala praktično in koketno uporabo nekdanjega modnega predmeta.

Leta 1971 je odšla v pokoj, a še vedno je strokovno delala v okviru programa Instituta za povijest umjetnosti univerze v Zagrebu. Nekoč je omenila razgovor s svojo znanko in zagrebško operno primadono Nado Tončić. Ob tem se je posebej zavedala sreče, biti umetnostni zgodovinar, ki je vsak dan, če je zdrav, bolj zrel, bolj razsoden, bolj strpen in sposoben za delo, medtem ko se morajo pevci zgodaj posloviti od blišča in zadoščenja svojega poklica.

»Če človek rad dela, ni nič težko in utrudljivo,« je pisala pred desetimi leti in naročila: »Pozdravite vse sodelavce Narodne galerije, do katerih vedno gojim simpatije.« Nikdar se ni prenaglila v pogovoru, v hoji in pri delu. Pozorna in obzirna je bila do vseh. Počasi je hitela, a veliko dosegla. Bila je pogumna, šarmantna dama, pristrčna kolegica in osebnost naše skupne umetnostne zgodovine, zgodovine in kulturne zgodovine.

Ksenija Rozman